

Witrażownik

712505

Inna nazwa zawodu: nie występują

Zadania i czynności

Witrażysta zajmuje się wykonaniem według dostarczonego projektu różnych form w technice witrażu (zwłaszcza okien, ale też np. abażurów).

Praca nad wykonaniem witrażu ma kilka etapów. Najpierw trzeba przenieść projekt plastyczny, tzw. „karton” sporządzony zwykle w skali 1:1, na roboczy brystol. Skopiowany na brystolu projekt jest wzorcem mających powstać form składowych witrażu. Bristol rozcina się (specjalnymi nożycami) na szablony, według których następnie przycina się szkła. Zależnie od stopnia twardości szkła wycina się z nich formy według szablonów przy użyciu diamentu lub „kółka” szklarskiego. Do wykonania witrażu stosuje się gotowe szkła kolorowe lub samemu barwi szkło nakładając szkladne farby tlenkowe - do złączenia włącznie. Niektóre witraże są również opracowywane malarsko. Wtedy witrażysta (mistrz w zawodzie) musi precyzyjnie przenieść projekt malarski na wycinane elementy. Malowane szkła trzeba wypalić w odpowiedni sposób w piecach ceramicznych, komorowych lub muflowych. Następnie witrażysta wykonuje ramki ołowiane, w które oprawiane są szkła. Najpierw w specjalnej formie odlewa się wstępny profil i potem walcuje się go przy wykorzystaniu specjalnej walcarki. Obrazowanie szkieł w witrażu ma przekrój litery „H” - powiada się, że jest to przekrój dwuteownika.

Kolejny etap pracy to ujęcie w obrazowanie ołowiane wyciętych ze szkła elementów. Po obrazowaniu szkieł ramki lutuje się na spoiniach lub w całości powleka ołowianą cyną (przy użyciu lutownic elektrycznych). Wreszcie witraże trzeba uszczelnić płynną masą kitu minowego i zamocować usztywnienia, zwane wiatrownicami.

Istota kompozycji witrażowej tkwi w kolorze i kształcie wyciętych szybek i graficznym rysunku kształtów uwidocznionym przez linie ołowianych połączeń oraz podziały usztywnień.

Witrażysta zwykle sam montuje wykonane okno witrażowe. Musi zatem oprawić witraż w ramę drewnianą lub metalową i znać sposoby mocowania w murze.

Witrażownictwo jest jedną z wyspecjalizowanych dziedzin rzemiosła artystycznego. Zawód ten uprawiają zarówno rzemieślnicy - odtwórcy, jak i artyści - plastycy, którzy sami wykonują własne projekty witraży.

Środowisko pracy

materialne środowisko pracy

Miejszem pracy witrażysty jest pracownia wyposażona w niezbędne urządzenia (np. piec ceramiczny). Pracownia musi być dobrze wentylowana - witrażysta używa bowiem w swojej pracy substancji chemicznych, jak np. różne tlenki. W niedostatecznie wentylowanych pomieszczeniach może grozić zatrucie tymi substancjami. W pracy witrażysta nieustannie styka się z ołowiem - szczególnie narażony jest zatem na

ołowicę. Okresowo musi poddawać się badaniom kontrolnym sprawdzającym poziom ołowiu w organizmie. Witrażysta zajmuje się również montażem wykonanych przez siebie okien witrażowych w różnych budowlach - wtedy wymaga to pracy na rusztowaniach, także na znacznych wysokościach. Występuje więc zagrożenie upadkiem z wysokości. Osoby mające lęk wysokości i zaburzenia równowagi nie mogą wykonywać prac montażowych.

warunki społeczne

Praca w tym zawodzie ma charakter wybitnie indywidualny, tylko czasami konieczna jest współpraca kilku osób - zwłaszcza przy montażu okien witrażowych w budowlach. Kontakty z innymi ludźmi są dość ograniczone - witrażysta uzgadnia szczegóły z projektantem czy klientem, a potem pracuje samodzielnie.

warunki organizacyjne

Efekty pracy witrażysty są okresowo sprawdzane przez projektanta lub właściciela warsztatu rzemieślniczego. Wielu witrażystów pracuje jednak na własny rachunek. Najistotniejsza jest ocena końcowa wykonanego dzieła. Większość czynności wykonywanych przez witrażystę ma charakter rutynowy. Praca wykonywana jest w dzień i zwykle w stałych godzinach. Tylko czasem witrażysta musi opuścić pracownię, by udać się do obiektów (również w innych miejscowościach), w których montuje wykonane witraże.

Wymagania psychologiczne

Najistotniejszym warunkiem uprawiania tego zawodu są uzdolnienia plastyczne. Konieczne są doskonałe poczucie formy, rozwinięta wyobraźnia przestrzenna i zmysł kolorystyczny oraz znaczna zręczność rąk. Trzeba jednak te zdolności kojarzyć z wielką cierpliwością. Większość czynności witrażysty ma charakter rutynowy. Wciąż od nowa powtarzające się czynności wymagają dużej precyzji. Zadaniem witrażysty jest wszak dokładne odwzorowanie projektu. W tym zawodzie istotne jest zamiłowanie do perfekcji wykonania i - co z tego wynika - zdolność długotrwałego skupienia uwagi. Niezbędne są: dobry wzrok, wyrobiona spostrzegawczość (czasem wykrawane i łączone są niewielkie elementy szklane) i wybitna zdolność rozróżniania barw (witrażysta często sam barwi lub malarsko opracowuje szkła).

Niektórzy witrażyści sami projektują szablony swoich dzieł - dotyczy to zwłaszcza artystów - plastyków, ale czasem również rzemieślników. Wtedy konieczne są inwencja i wyobraźnia twórcza.

Wymagania fizyczne i zdrowotne

Wykonywanie tego zawodu wymaga dobrego wzroku i zręczności rąk oraz ogólnie niezłej kondycji fizycznej. Jako witrażyści mogą być zatrudnieni ludzie niepełnosprawni - głuchoniemi, niesłyszący lub niedosłyszący. Przeciwwskazaniem są schorzenia układu oddechowego i podatność na uczulenia.

Warunki podjęcia pracy w zawodzie

Drogą do opanowania zawodu jest praktyczna nauka pod kierunkiem doświadczonego rzemieślnika. Najistotniejsze są uzdolnienia plastyczne. Dobrym punktem wyjścia jest

ukończone Liceum Sztuk Plastycznych lub co najmniej zasadniczej szkoły zawodowej (szklarz).

Witrażownictwem można zająć się również po zdaniu egzaminu czeladniczego w zawodzie szklarza przed Izbą Rzemieślniczą. Osoby same projektujące i wykonujące witraże mogą starać się o potwierdzenie swoich kwalifikacji artystycznych przystępując do przewodu kwalifikacyjnego w Związku Polskich Artystów Plastyków.

Możliwości awansu w hierarchii zawodowej

Witrażysta może przystąpić do egzaminu czeladniczego, a potem mistrzowskiego w Izbie Rzemieślniczej lub ubiegać się o potwierdzenie swoich kwalifikacji jako artysty-plastyka.

W zawodzie tym najbardziej liczy się jednak, jak we wszelkich innych dziedzinach rzemiosła artystycznego, renoma nazwiska. Rodzajem awansu jest założenie własnej firmy.

Możliwości podjęcia pracy przez dorosłych

Nie ma przeszkód w opanowaniu zawodu przez osoby w późniejszym wieku - liczą się przede wszystkim uzdolnienia.

Możliwości zatrudnienia

Informacje będą sukcesywnie uzupełniane.

Zawody pokrewne

- szklarz
- mozaikarz

Polecana literatura

Informacje będą sukcesywnie uzupełniane.